

Beloningen

Kinderen kunnen leren van de reactie die volgt op hun gedrag.
Levert hun gedrag iets positiefs op of is het gevolg juist onprettig?
Hieronder worden voorbeelden gegeven van verschillende soorten beloningen.

Veel ouders proberen hun kind te stimuleren tot (in hun ogen) gewenst gedrag door het geven van een beloning. Een beloning kan het geven van verbale of non-verbale feedback zijn of door bijvoorbeeld het plakken van een sticker op een beloningskaart. Beloningen kunnen onverwacht worden gegeven of een motivatie zijn om gericht te gaan oefenen op bepaald gedrag.

Bij het kiezen van een beloning om gewenst gedrag vast te houden of te stimuleren is het belangrijk dat de beloning voor het kind in balans staat met de prestatie. Dit vraagt van ouders een inschatting van de inzet die een kind heeft geleverd of nog moet gaan geven. Zo kan het voor buitenstaanders normaal gedrag zijn als een kind iedereen een hand geeft op een verjaardag, maar is dat voor het kind zelf een hele overwinning. Soms is het aangaan van bijvoorbeeld de angst een beloning op zich, omdat het kind zelf graag de angst wil overwinnen. Soms heeft een kind een externe motivatie nodig en moet deze wel waarde hebben in de ogen van het betreffende kind.

Kinderen kunnen zelf meedenken bij het kiezen van een beloning en weten zelf ook goed wat in verhouding staat tot een geleverde inzet. Hierbij is het belangrijk om te beseffen dat een beloning niet altijd een materiële uiting hoeft te zijn. Veel kinderen geven juist de voorkeur aan een privilege of het samen doen van een activiteit.

Bij het inzetten van een beloning is het verder belangrijk om te kijken hoe snel de beloning volgt op het gewenste gedrag. Zeker bij jonge kinderen is het belangrijk om direct te reageren op gewenst gedrag, omdat ze anders onvoldoende een link leggen tussen de beloning (of de reactie) en het gedrag.

Als er vooraf afspraken worden gemaakt over het krijgen van een beloning voor een bepaalde inzet van een kind moeten deze helder zijn. Wat moet het kind precies doen om de beloning te krijgen? Beschrijf het gedrag alsof je het met een videocamera waarneemt. Wanneer krijgt het kind welke beloning? Zorg dat het kind de beloning in het begin direct kan halen en bouw dit langzaam uit.

Beloningen

Een beloning kan ook onaangekondigd worden gegeven om het kind te laten zien dat je trots bent op zijn of haar prestatie en om het kind te stimuleren dit gedrag vaker te laten zien. Dit is bijvoorbeeld passend als het doelgedrag niet specifiek is besproken met het kind. In het voorbeeld (vanuit de opdrachten) van Veerle, die het lastig vindt om voor zichzelf op te komen en die in de speeltuin voor haar jongere zusje en zichzelf regelde dat zij aan de beurt kwamen voor de trampoline, zou je voor het slapen gaan bijvoorbeeld kunnen zeggen: 'Ik vond het zo knap dat jij je plekje in de rij bij de trampoline zo goed bewaakte ondanks al die dringende kinderen, dat ik je nu eens extra lang ga voorlezen!'. Op deze wijze bekrachtig je het gedrag van Veerle op positieve wijze.

Hieronder wordt een lijst gegeven met verschillende soorten beloningen. Bekijk deze lijst en vul deze samen met jouw kind aan. Daarna wordt een voorbeeld gegeven van een 'menu-kaart'. Een menukaart kan ingezet worden als een kind graag zelf wil bepalen wat de beloning wordt en zelf wil kiezen hoe snel het de beloning krijgt. Het kind maakt vooraf een lijst (menukaart) met verschillende beloningen. Daarachter staat beschreven hoeveel punten het kind moet verdienen om in te kunnen wisselen voor een bepaalde beloning. Het kind kan voor gewenst gedrag punten verdienen, bijvoorbeeld in de vorm van minuten, turven, knikkers of stickers.

drs. Nathalie van Kordelaar en drs. Mirjam Zwaan

Beloningen

Activiteit: het doen van een activiteit of krijgen van een privilege

... minuten opblijven
... minuten schermtijd
Het eten kiezen
Naar een bos
Naar een speeltuin
Vrije tijd krijgen in plaats van een taakje moeten doen
Een uitje: bioscoop, zwemmen.
Koekjes/taart bakken
...

Sociaal: samen iets doen met een ander

Voorlezen
Samen een film kijken
De televisieavond bepalen
Naar een bos
Samen koken
Samen een activiteit doen uit de activiteitenlijst.
Samen knutselen
Samen bezig zijn met een hobby
Een vriendje uitnodigen voor:
- Logeren
- Eten
- Uitje naar het bos
- Uitje
- Activiteit
Zonder broertjes of zusjes iets met een ouder doen (1 op 1 tijd)
Met ouder timmeren/bouwen/klussen
Spelletje spelen (kind mag kiezen welk spel)
Gezinsavond plannen (kind bedenkt de activiteiten)
...

Materiële beloning: het krijgen van een voorwerp

Stickers
Cadeautjes
Verzamelobjecten
Stempels
Krullen
Geld (zo min mogelijk)
Boek halen uit de bibliotheek
...

Menukaart: punten verdienen om zelf te kiezen uit een keuzelijst

Punten
Minuten
Turven
Krullen
Stickers
Stempels
Knikkers
(nep)muntjes
Kaartjes
Foto's
...

Beloningen

Menukaart van Jelmer

Afspraak

Jelmer kan punten verdienen als hij rustig zijn grens aangeeft op het moment dat hij zich ergert. Jelmer moet zeggen waar hij last van heeft en wat hij wil of hij moet rustig weglopen.

Hiervoor kan Jelmer punten verdienen:

2 punten: als Jelmer rustig zijn grens aangeeft bij irritatie en ruzie.

1 punt: als er die dag niets gebeurde

5 punten: bonus als het vijf dagen goed is gegaan (dit hoeft niet vijf dagen achter elkaar te zijn).

Jelmer bespreekt samen met zijn ouders na het avondeten hoe de dag is gegaan tussen het opstaan en dit evaluatiemoment. Punten die Jelmer heeft verdiend kunnen niet meer worden ingenomen! De punten worden genoteerd op het whiteboard in de keuken.

Menukaart

Aantal punten	Beloning
3	10 minuten extra computertijd
3	Lunch kiezen
4	Avondeten kiezen
3	Avond vrij van tafel dekken
5	Vriendje vragen om mee te eten
5	Lang voorlezen
10	Vriendje uitnodigen voor logeren
15	Dagje op stap met opa
15	Naar de bioscoop

